

สรุปผลสำรวจ Anamai Poll : ความคิดเห็นต่อการใช้สิ่งแวดล้อมของประชาชน (สำรวจวันที่ 15 - 31 ตุลาคม 2566)

กรมอนามัย ได้ดำเนินการสำรวจ Anamai Poll “ความคิดเห็นต่อการใช้สิ่งแวดล้อมของประชาชน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการใช้บริการสิ่งแวดล้อม และเพื่อนำข้อมูลมาใช้ประกอบการวางแผนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม และเป็นข้อมูลประกอบการสื่อสารสำหรับ “วันสิ่งแวดล้อมโลก” ประจำปี 2566 (วันที่ 19 พฤศจิกายน 2566) รวมทั้งเป็นข้อมูลประกอบการจัดกิจกรรมรณรงค์วันสิ่งแวดล้อมโลกโดยกรมอนามัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยสำรวจระหว่างวันที่ 15 - 31 ตุลาคม 2566 มีผู้ตอบแบบสำรวจจำนวนทั้งสิ้น 538 คน สรุปผลการสำรวจ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความคิดเห็นต่อการใช้สิ่งแวดล้อมของประชาชน

1.1 คุณใช้บริการสิ่งแวดล้อมที่ใบบ่อยที่สุด (เลือกตอบ 3 แห่งที่ใบบ่อยที่สุด)

ผลสำรวจ พบว่า สิ่งแวดล้อมที่ผู้ตอบแบบสำรวจนิยมใช้บริการบ่อยที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สิ่งแวดล้อมในห้างสรรพสินค้า ร้อยละ 70.02 รองลงมา คือ ในสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง ร้อยละ 67.60 และในที่ทำงาน ร้อยละ 59.22 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 ร้อยละของผู้ตอบเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ใช้บริการบ่อยที่สุด 10 อันดับแรก

อันดับ	ประเด็นคำตอบ	ร้อยละ
1	ห้างสรรพสินค้า / ศูนย์การค้า	70.02
2	สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง	67.60
3	ที่ทำงาน	59.22
4	ร้านอาหาร	29.05
5	โรงพยาบาล	22.53
6	สถานที่ราชการ	14.53
7	แหล่งท่องเที่ยว	10.06
8	ตลาดสด	9.68
9	สนามบิน	7.64
10	ศาสนสถาน (วัด/โบสถ์/มัสยิด)	6.52

1.2 ส้วมสาธารณะที่ไต่หน้าใช้มากที่สุด (เลือกตอบ 3 แห่ง ที่หน้าใช้มากที่สุด)

ผลสำรวจพบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่เลือกตอบว่าส้วมสาธารณะที่หน้าใช้มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ส้วมสาธารณะในห้างสรรพสินค้า ร้อยละ 72.54 รองลงมาคือ สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง ร้อยละ 53.4 และที่ทำงาน ร้อยละ 44.90 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 ร้อยละของผู้ตอบเกี่ยวกับส้วมสาธารณะในสถานที่ใดที่หน้าใช้มากที่สุด 10 อันดับแรก

อันดับ	ประเด็นคำตอบ	ร้อยละ
1	ห้างสรรพสินค้า / ศูนย์การค้า	72.54
2	สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง	53.40
3	ที่ทำงาน	44.90
4	สนามบิน	40.07
5	ร้านอาหาร	16.88
6	โรงพยาบาล	18.74
7	สถานที่ราชการ	14.66
8	แหล่งท่องเที่ยว	4.64
9	ตลาดสด	4.27
10	ศาสนสถาน (วัด/โบสถ์/มัสยิด)	4.08

1.3 ส้วมสาธารณะที่ใดควรได้รับการปรับปรุงมากที่สุด (เลือกตอบ 3 ข้อที่ควรปรับปรุงมากที่สุด)

ผลสำรวจพบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่เลือกตอบว่าส้วมสาธารณะที่ควรได้รับการปรับปรุงมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ส้วมสาธารณะในตลาดสด ร้อยละ 66.85 รองลงมาคือ ส้วมริมทางสาธารณะ ร้อยละ 41.71 และส้วมในสวนสาธารณะ ร้อยละ 38.73 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 1.3

ตารางที่ 1.3 ร้อยละของผู้ตอบเกี่ยวกับส้วมสาธารณะที่ใดควรได้รับการปรับปรุงมากที่สุด 10 อันดับแรก

อันดับ	ประเด็นคำตอบ	ร้อยละ
1	ตลาดสด	66.85
2	ส้วมริมทางสาธารณะ	41.71
3	สวนสาธารณะ	38.73
4	แหล่งท่องเที่ยว	26.82
5	สถานีขนส่ง	23.01
6	ศาสนสถาน	21.04
7	สถานีรถไฟ	17.50
8	โรงเรียน	16.95
9	ร้านอาหาร	13.97
10	โรงพยาบาล	13.78

1.4 ส้วมสาธารณะควรได้รับการพัฒนาในเรื่องใดมากที่สุด (เลือกตอบ 3 ข้อที่ควรพัฒนามากที่สุด)

ผลสำรวจ พบว่า เรื่องที่ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่อยากให้ส้วมสาธารณะควรได้รับการพัฒนามากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เรื่องความสะอาด ร้อยละ 90.35 รองลงมาคือ เรื่องกลิ่น ร้อยละ 61.78 และเรื่องการระบายอากาศ ร้อยละ 25.97 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 1.4

ตารางที่ 1.4 ร้อยละของผู้ตอบที่อยากให้ส้วมสาธารณะควรได้รับการพัฒนาในเรื่องใดมากที่สุด

อันดับ	ประเด็นคำตอบ	ร้อยละ
1	ความสะอาด	90.35
2	กลิ่น	61.78
3	การระบายอากาศ	25.97
4	มีน้ำชำระล้างที่สะอาด	24.30
5	มีกระดาษชำระ	23.56
6	พื้นแห้ง ไม่ลื่น	18.92
7	มีกลอนประตู/ที่ปิดล็อก ที่อยู่ในสภาพดี	18.37
8	มีสบู่อ่างล้างมือ	16.51
9	มีส้วมแบบนั่งราบ (ชักโครก)	16.51
10	การดูแลความปลอดภัย	16.33
11	มีอ่างล้างมือ และน้ำสะอาดใช้	12.62
12	มีห้องส้วมสำหรับผู้พิการ คนชรา และหญิงตั้งครรภ์	11.13
13	แสงสว่าง	9.83
14	มีส้วมที่คนทุกเพศเข้าใช้บริการได้ (All Gender Restroom)	8.72
15	เพิ่มจำนวนห้องส้วม	7.79
16	ที่แขวนหรือที่วางสัมภาระ	7.42

1.5 คุณทำอย่างไรเมื่อต้องใช้บริการส้วมสาธารณะที่เป็นโถส้วมแบบนั่งราบ (ชักโครก)

ผลการสำรวจพฤติกรรมของประชาชนเกี่ยวกับการใช้บริการส้วมสาธารณะที่เป็นโถส้วมแบบนั่งราบ (ชักโครก) 3 อันดับแรก พบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่จะกดชักโครกทุกครั้งหลังใช้ส้วม ร้อยละ 85.47 รองลงมาคือ เช็ดที่รองนั่งก่อนนั่งบนโถส้วม (ชักโครก) ร้อยละ 82.68 และล้างมือทุกครั้งหลังใช้ส้วม 81.94 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม พบว่ามีผู้ที่ขึ้นไปเหยียบบนโถส้วมนั่งราบ (ชักโครก) ร้อยละ 6.89 รายละเอียดดังตารางที่ 1.5

ตารางที่ 1.5 ร้อยละของผู้ตอบเกี่ยวกับพฤติกรรมเมื่อใช้บริการส้วมสาธารณะที่เป็นโถส้วมแบบนั่งราบ (ชักโครก)

อันดับ	ประเด็นพฤติกรรม	ร้อยละ
1	กดชักโครกทุกครั้งหลังใช้ส้วม	85.47
2	เช็ดที่รองก่อนนั่งบนโถส้วม (ชักโครก)	82.68
3	ล้างมือทุกครั้งหลังใช้ส้วม	81.94
4	ปิดฝาโถส้วมทุกครั้งก่อนกดชักโครก	40.04
5	นั่งขับถ่ายโดยไม่สัมผัสที่รองนั่ง	23.65
6	ขึ้นไปเหยียบบนโถส้วมนั่งราบ (ชักโครก)	6.89

1.6 วันส้วมโลก คือวันที่เท่าไร

ผลการสำรวจเกี่ยวกับความรู้เรื่อง “วันส้วมโลก” พบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.52 ตอบถูกต้องว่าวันที่ “19 พฤศจิกายน ของทุกปี” เป็นวันส้วมโลก โดยมีเพียงร้อยละ 9.48 ที่ยังตอบผิดเป็นวันอื่น

ตารางที่ 1.7 ร้อยละของผู้ตอบที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ “วันส้วมโลก” คือวันที่เท่าไร

อันดับ	"วันส้วมโลก" คือวันที่เท่าไร	ร้อยละ
1	19 พฤศจิกายน	90.52
2	1 พฤศจิกายน	3.90
3	16 พฤศจิกายน	2.04
4	12 พฤศจิกายน	1.86
5	5 พฤศจิกายน	1.67

1.7 สถานที่ใดที่ยังไม่มีส้วมสาธารณะ แต่ควรจัดให้มีส้วมสาธารณะไว้บริการ

ผู้ตอบแบบสำรวจ ได้ให้ข้อเสนอต่อสถานที่ที่ยังไม่มีส้วมสาธารณะ และควรจัดให้มีส้วมสาธารณะไว้บริการสรุปดังต่อไปนี้

- ตลาดนัด ที่จัดจำหน่ายสินค้าแบบคาราวานตามพื้นที่ต่างๆ หรือตามแนวถนน ควรมีป้ายแสดงจุดให้บริการส้วมสาธารณะว่าไปใช้บริการที่ไหนได้บ้าง
- งานเทศกาลประจำปี งานวัด งานลอยกระทง ควรมีส้วมสาธารณะแบบเคลื่อนที่
- ถนนทางหลวงที่มีระยะยาว ควรเพิ่มจุดพักรถ และมีส้วมสาธารณะ
- ศาลาที่พักผ่อนโดยสาร
- สถานีรถไฟ ไฟฟ้า หรือรถไฟใต้ดิน
- สวนสาธารณะ ตลาดสด สถานที่ราชการ และแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งมีส้วมสาธารณะแต่มีจำนวนน้อย บางครั้งไปสถานที่ราชการปิดวันหยุด อยากให้เพิ่มส้วมภายนอกอาคาร

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 70.82 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 25-44 ปี ร้อยละ 42.38 รองลงมา มีอายุอยู่ในช่วง 45 - 59 ปี ร้อยละ 35.69 และมีอายุ 60 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 12.27 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ/ลูกจ้างรัฐ (ที่ไม่ได้อยู่ภาคสาธารณสุข) ร้อยละ 24.16 รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข/บุคลากรทางการแพทย์/บุคลากรกระทรวงสาธารณสุข ร้อยละ 23.79 และมีอาชีพรับจ้างทั่วไป/ค้าขาย/อาชีพอิสระ ร้อยละ 18.96 ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	155	28.81
หญิง	383	71.19
อายุ		
15 - 24 ปี	52	9.67
25 - 44 ปี	228	42.38
45 - 59 ปี	192	35.69
60 ปี ขึ้นไป	66	12.27
อาชีพ		
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ/ลูกจ้างรัฐ (ที่ไม่ได้อยู่ภาคสาธารณสุข)	130	24.16
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข/บุคลากรทางการแพทย์/บุคลากรกระทรวงสาธารณสุข	128	23.79
รับจ้างทั่วไป/ค้าขาย/อาชีพอิสระ	86	18.96
พนักงานบริษัทเอกชน/ลูกจ้างเอกชน	45	8.36
อส.ม.	44	8.18
นักเรียน/นักศึกษา	27	5.02
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	25	4.65
ว่างงาน	19	3.53
เกษียณราชการ	17	3.16
เกษตรกร	9	1.67
อาชีพอื่นๆ	8	1.49
การศึกษา		
ประถมศึกษา/มัธยมต้น	52	9.66
อนุปริญญา/ปวส./มัธยมปลาย/ปวช.	94	17.47
ปริญญาตรี	274	50.93
สูงกว่าปริญญาตรี	118	21.93

สรุปผลการสำรวจ

ผลการสำรวจ Anamai Poll “ความคิดเห็นต่อการใช้ร่วมสาธารณะของประชาชน” พบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่ **นิยมใช้บริการร่วมสาธารณะ** ในห้างสรรพสินค้าบ่อยที่สุด รองลงมาคือ ในสถานีสถานบริการน้ำมัน เชื้อเพลิง และในสถานที่ทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจ ที่ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่คิดว่า **ร่วมสาธารณะที่นำให้บริการมากที่สุด** คือ ร่วมสาธารณะในห้างสรรพสินค้า สถานีสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง และสถานที่ทำงาน เช่นกัน

สำหรับความคิดเห็นต่อการปรับปรุงร่วมสาธารณะ ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่ **อยากให้ปรับปรุงร่วมสาธารณะ** ในตลาดสดมากที่สุด ร้อยละ 66.85 รองลงมาคือ ร่วมริมทางสาธารณะ ร้อยละ 41.71 และร่วมในสวนสาธารณะ ร้อยละ 38.73 ตามลำดับ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลสำรวจอนามัยโพลในปีที่ผ่านมา ระหว่างวันที่ 14 - 21 ตุลาคม 2565 ผู้ตอบจำนวน 3,716 คน พบว่ามีความสอดคล้องกัน โดยร่วมสาธารณะที่ประชาชนเห็นว่าควรปรับปรุงมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ร่วมในตลาดสด ร้อยละ 68.68 รองลงมา คือ สวนสาธารณะ ร้อยละ 39.85 และร่วมริมทางสาธารณะ ร้อยละ 38.48

ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบสำรวจมีข้อเสนอต่อสถานที่ที่ยังไม่มีร่วมสาธารณะ และควรจัดให้มีร่วมสาธารณะไว้บริการ ได้แก่ ตลาดนัด งานเทศกาลประจำปี ถนนทางหลวงที่มีระยะยาว ศาลาที่พักผ่อนโดยสาร สถานีรถไฟฟ้าวหรือรถไฟใต้ดิน นอกจากนี้ยังอยากให้เพิ่มจำนวนร่วมสาธารณะในสวนสาธารณะ ตลาดสด สถานที่ราชการ และแหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง สำหรับประเด็นที่อยากให้พัฒนาและปรับปรุงร่วมสาธารณะมากที่สุด คือ เรื่องความสะดวก ถึงร้อยละ 90.35 รองลงมาคือ เรื่องกลิ่น การระบายอากาศ มีน้ำชำระล้างที่สะอาด มีกระดาดชำระ พื้นแห้งไม่ลื่น และมีกลอนประตูที่อยู่ในสภาพดี ตามลำดับ

สำหรับพฤติกรรมการใช้ร่วม เมื่อต้องใช้บริการร่วมสาธารณะที่เป็นโฉร่วมแบบนั่งราบ (ชักโครก) พบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมการใช้ร่วมที่ถูกต้อง คือ กดชักโครกทุกครั้งหลังใช้ร่วม และล้างมือทุกครั้งหลังใช้ร่วม ร้อยละ 82.68 และ 81.94 ตามลำดับ ทั้งนี้พบว่า มีผู้ที่ตอบว่าเช็ดที่รองกอนนั่งบนโฉร่วม (ชักโครก) ร้อยละ 82.68 และมีผู้ที่มีพฤติกรรมการใช้ร่วมที่ไม่ถูกต้อง คือ ขึ้นไปเหยียบบนโฉร่วมนั่งราบ (ชักโครก) ที่ร้อยละ 6.89 ซึ่งอาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้

สำหรับเรื่องความรอบรู้เกี่ยวกับวันร่วมโลก พบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่ **ตอบถูกต้องว่าวันที่ 19 พฤศจิกายน** ของทุกปีเป็นวันร่วมโลก ร้อยละ 90.52 โดยมีเพียงร้อยละ 9.48 ที่ยังตอบผิดเป็นวันอื่น

ข้อเสนอจากผลการสำรวจ Anamai Poll “ความคิดเห็นต่อการใช้ร่วมสาธารณะของประชาชน”

จากผลการสำรวจอนามัยโพล มีข้อเสนอ ดังนี้

1. กรมอนามัย โดยสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กองส่งเสริมความรู้และสื่อสารสุขภาพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำผลการสำรวจอนามัยโพล ในส่วนข้อมูลพฤติกรรมและความคิดเห็นของประชาชนไปประกอบการวางแผนในการพัฒนาร่วมสาธารณะไทย และเป็นข้อมูลประกอบเพื่อการสื่อสารสร้าง

- ความรอบรู้ด้านสุขอนามัย เพื่อการปรับพฤติกรรมการใช้ส้วมที่ถูกต้องได้ โดยเฉพาะผลการสำรวจที่ประชาชนอยากให้ปรับปรุงและพัฒนาส้วมสาธารณะมากที่สุด ได้แก่ ส้วมสาธารณะในตลาดสด และส้วมริมทางสาธารณะ รวมไปถึงเรื่องของความสะอาด กลิ่นและการระบายอากาศ เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงส้วมที่สะอาดได้มาตรฐาน เพียงพอ และปลอดภัย
2. ทั้งนี้ พบว่ามีพฤติกรรมการใช้ส้วมที่ไม่ถูกต้อง ได้แก่ การขึ้นเหยียบฝาชักโครก และนั่งขับถ่ายโดยไม่สวมใส่ที่รองนั่ง ที่ต้องมีการสื่อสาร สร้างความเข้าใจให้ประชาชนมีพฤติกรรมที่ถูกต้องถึงสิ่งที่ควรระวังเมื่อใช้ส้วมสาธารณะ หรือ การใช้ส้วมที่ปลอดภัย เป็นต้น
 3. กรมอนามัย โดยสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม จัดกิจกรรม “วันส้วมโลก” โดยขอความร่วมมือผู้ประกอบการทุกแห่งร่วมกันพัฒนาและปรับปรุงส้วมสาธารณะของไทยให้ได้มาตรฐาน และเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับประเทศไทย และสื่อสารสร้างความรอบรู้ให้ประชาชนที่ใช้บริการ ให้ความร่วมมือในการรักษาความสะอาดของส้วม และที่สำคัญคือต้องมีพฤติกรรมการใช้ส้วมที่ถูกต้อง คือ ไม่ขึ้นไปเหยียบบนโถส้วมแบบนั่งราบเพื่อความปลอดภัย ไม่ทิ้งวัสดุอื่นใดนอกจากกระดาษชำระลงในโถส้วม ราดน้ำหรือกดชักโครกทุกครั้งหลังการใช้ส้วม และล้างมือทุกครั้งหลังการใช้ส้วม”

จัดทำโดย คณะทำงานขับเคลื่อนอนามัยโพล

กองพยากรณ์สุขภาพ กรมอนามัย

ร่วมกับ สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม

15 พฤศจิกายน 2566